

Nu is het aan de Volksvertegenwoordigers

Nationale parlementen krijgen betere controle over Europese besluitvorming

“Wij maken ons ernstig zorgen over het bedroevende democratisch gehalte van de Europese Unie”, zo staat op de website van het Comité Grondwet Nee te lezen. Die zorgen deel ik ten volle. Immers, in de huidige situatie is de Europese overheid weinig transparant, representeert zij onvoldoende en bemoeit zij zich soms met zaken die beter dichterbij de burger geregeld kunnen worden.

Vertrouwen

Om te kunnen presteren moet de Europese overheid het vertrouwen van haar burgers hebben. En dat heeft Europa nu niet. In Brussel worden nog te veel besluiten achter gesloten deuren genomen. Maar het is juist de Europese grondwet die daar een stokje voor steekt. Zo worden ministers verplicht om wetten in de openbaarheid vast te stellen. De grootste vooruitgang is echter dat er meer democratie komt doordat de invloed van het Europese Parlement enorm toeneemt en de nationale parlementen voor het eerst een rol kunnen spelen in het Europese besluitvormingsproces. Samen kunnen zij zo een groot deel van het beruchte democratische gat opvullen. Zeker als zij ook nog eens de handen ineen slaan door beter te gaan samenwerken.

Winnaar

Het Europees Parlement is de grote winnaar van de Grondwet. Op 80 beleidsterreinen (waarvan 35 nieuw), zoals grensoverschrijdende criminaliteit en asiel en migratie, zal het Europees Parlement meebeslissen. Ook zal het Europees Parlement voortaan over de hele begroting stemmen. Een ander groot pluspunt van de nieuwe Grondwet is de grotere

invloed van de parlementen van de lidstaten. Alle wetsvoorstellen zullen vanuit de Commissie direct naar de nationale parlementen worden gestuurd. Daarnaast krijgen zij een belangrijke rol bij de controle van de bevoegdheidsverdeling tussen de Unie en de lidstaten op basis van het zogenaamde subsidiariteitsbeginsel. Om te bepalen of Europa zich aan de regels houdt, beoordelen de Nationale Parlementen of iets al dan niet op het Europese niveau geregeld mag worden. Als een derde of meer van de nationale parlementen bepaalt dat de Unie buiten haar boekje treedt, moet de Commissie haar huiswerk opnieuw doen. Op deze wijze wordt het voor kamerleden en fracties steeds moeilijker hun verantwoordelijkheid te ontlopen. De vervelende gewoonte waarbij nationale parlementen achteraf zeuren over Europees beleid, waar ze zo zwaar onder lijden, behoort dan – hopelijk – tot het verleden.

Een ander groot voordeel van de nieuwe rol van de nationale parlementen is de mogelijkheid om de eigen werkwijze meer af te stemmen op de Europese overheid. Daardoor kunnen nationale volksvertegenwoordigers zich nadrukkelijker gaan bezighouden met de formulering van het Europese beleid. Een gouden gelegenheid voor de Eerste en Tweede Kamer om het huidige gebrekkige systeem grondig te hervormen. Helaas betekenen de huidige voorstellen over de uitvoering van de subsidiariteitscontrole die op het ogenblik door de Kamer circuleren, dat deze te veel wordt beoordeeld als een geïsoleerd gegeven dat op procedurele wijze moet worden behandeld. De Kamer zou de kans die

de toets biedt, juist moeten grijpen om haar rol in het volledige Europese besluitvormingsproces te herdefiniëren. Dit vraagt om een veel bredere aanpak, waarbij Kamerbreed veel meer leden worden geprikkeld om hun verantwoordelijkheid te nemen. Juist ook op dit punt schieten de huidige voorstellen schromelijk tekort. Het blijft te veel een zaak van een clubje experts.

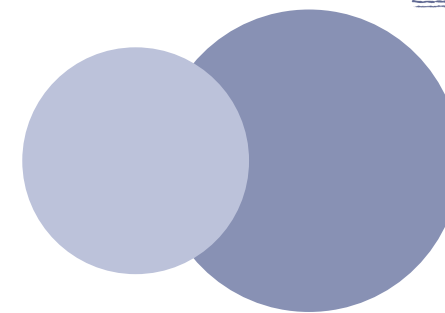
Breder engagement

Om de Kamer daadwerkelijk uit te laten groeien tot een ‘speler’ in het Europese besluitvormingsproces is meer nodig. Het vergt een breder engagement, een proactieve aanpak en het smeden van intensieve contacten tussen nationale en Europese volksvertegenwoordigers. Zo kan er serieus werk gemaakt worden van het inwinnen van informatie in het voortraject van besluitvorming, het vroegtijdig identificeren en prioriteren van interessante wetsvoorstellen en het verantwoordelijk maken en activeren van een grotere groep kamerleden. Op al deze punten kan een betere samenwerking met leden van het Europees Parlement voor een enorme kwalitatieve impuls voor het democratische proces zorgen. Alleen op die manier kunnen we de kansen die de Grondwet biedt, maximaal benutten. Alleen dan krijgt de burger grip op Europese besluitvorming. En alleen zo herwinnen we stapje voor stapje het vertrouwen van de kiezer in de (‘Brusselse’) politiek.

Frans Timmermans
Oud-conventielid en lid van de Tweede Kamer voor de PvdA

Korte uitleg Europese grondwet

De Nederlandse grondwet

De grondwet is het belangrijkste staatsdocument van Nederland. Zij bevat de fundamentele regels voor onze staatsinrichting en legt tevens de grondrechten van de burgers vast. De grondwet is de hoogste nationale wet voor de Nederlandse staat; andere wetten dienen haar bepalingen in acht te nemen.

Waarom een Europese grondwet als Nederland al een grondwet heeft?

De Europese grondwet vervangt niet de nationale grondwetten van de Europese landen, maar is een aanvulling daarop. In de Europese grondwet wordt het kader geformuleerd en afgebakend waar-

binnen de Europese Unie kan optreden. Europa heeft ook een eigen institutioneel stelsel (Europees Parlement, Raad van Ministers, Europese Commissie, Hof van Justitie van de Europese Unie). In feite is de Europese grondwet zowel een verdrag waarop het internationale recht van toepassing is, als een grondwet, omdat zij grondwettelijke kenmerken vertoont. Het opnemen van grondrechten in de Europese grondwet is een wezenlijk element dat bijdraagt aan dit grondwettelijke karakter.

Wat staat er in de Europese grondwet?

De Europese grondwet bestaat uit vier delen. In het eerste deel

worden de waarden, doelstellingen, bevoegdheden, besluitvormingsprocedures en het bestuur van de Europese Unie beschreven. Bovendien omvat dit deel onderwerpen als Europese symbolen, Europees burgerschap, het democratisch bestel en de financiën van de Europese Unie. In het tweede deel staat het “Handvest van de grondrechten”. Dit handvest beschrijft de rechten en vrijheden van elke Europese burger. In het derde deel wordt het interne en externe beleid beschreven en de werking van de Europese Unie. In het vierde deel staan algemene en slotbepalingen, waaronder de procedures voor goedkeuring en herziening van de grondwet.

Totstandkomingstraject

december 2001	De Europese Raad besluit een Europese conventie in te stellen (Verklaring van Laken)	De 105 deelnemers aan de Europese conventie vertegenwoordigen de regeringen van de EU-lidstaten en kandidaat-lidstaten, de nationale parlementen van de EU-lidstaten en kandidaat-lidstaten, de Europese Commissie en het Europees Parlement.
februari 2002 – juli 2003	Europese conventie	De conventie heeft eerst meningen van politieke partijen, maatschappelijke organisaties en belanghebbenden in alle lidstaten en kandidaat-lidstaten van de Europese Unie verzameld. Vervolgens zijn er verschillende thematische werkgroepen ingesteld, waarin de leden van de conventie zitting genomen hebben. Tenslotte zijn de conclusies van deze werkgroepen samengevoegd in een grondwettelijk raamwerk. Dit grondwettelijk raamwerk is het uitgangspunt geweest voor het opstellen van de definitieve tekst tijdens de Intergouvernementele conferentie.
oktober 2003 – juni 2004	Intergouvernementele conferentie (IGC)	In het kader van de IGC zijn ministers en regeringsleiders van de EU-lidstaten gedurende 2003 en 2004 negen keer bijeengekomen om de definitieve tekst vast te stellen.
29 oktober 2004	Rome: Ondertekening van de Grondwet	Ondertekening door de regeringsleiders en staatshoofden van alle EU-lidstaten.
oktober 2004 – oktober 2006	Referenda en ratificatie	De Europese grondwet treedt pas in werking als ook de parlementen van alle EU-lidstaten het document hebben geratificeerd (goedgekeurd). In ten minste acht landen wordt dit voorafgegaan door een referendum.